

EUROREGIÓN ZEMPLÍN

PROGRAMOVÝ NÁVRH

Zempléni Regionális Vállalkozásfejlesztési Alapítvány

Regionálna rozvojová agentúra v Kráľovskom Chlmcí

**Kráľovský Chlmec – Sátoraljaújhely
marec 2004**

PROGRAMOVÝ NÁVRH EUROREGIÓNU ZEMPLÍN

1. Prezentácia potrieb

Kooperácia pohraničných regiónov – najmä medzi štátmi Strednej a Východnej Európy - je organickou súčasťou toho európskeho snaženia, ktoré bolo sformulované v rámci Medzinárodnej európskej regionálnej dohody. V prípade kooperácie medzi Východným Slovenskom a Severným Maďarskom okrem dvojstranného obchodovania a kooperácie má osobitný politický význam aj potreba zabezpečenia geopolitickej stability a stability vôbec v regióne.

Cezhraničná spolupráca je jediným prostriedkom na účinné riešenie spoločných problémov, nakoľko zahraničný kapitál sa správa zdržanlivo a v danej situácii je potrebné mobilizovať všetky rezervy, aby sa utlmilo jestvujúce sociálne napätie.

Obyvatelia teritória si musia vyriešiť problémy sami, bez ohľadu na hranice a národnostnú príslušnosť, oživiť a využiť jestvujúce výrobné kapacity a zapojiť teritórium do medzinárodného obchodného krvného obehu.

Spoločným pohraničným združením sa to dá dosiahnuť rýchlejšie a účinnejšie. K tomu je však potrebné, aby sme detailne poznali súčasný stav a núkajúce sa možnosti. Osobitne je potrebné, aby **započala medzi malými pohraničnými regiónmi pravidelná výmena informácií s cieľom zabezpečiť stretnutie odborníkov z oblasti regionálneho rozvoja, za účelom výmeny skúseností.** Doterajšie iniciatívy v oblasti pohraničnej kooperácie poukazujú na to, že takáto spolupráca nielen že je užitočná a možná, ale dokonca aj vyslovene potrebná k tomu, aby sa uplatnili odôvodnené záujmy tunajších obyvateľov a tie hľadiská, ktoré v regióne - a v rámci regiónu v mikroregiónoch – zohrávajú dôležitú úlohu v rozvoji trojhraničia Slovensko-Ukrajina-Maďarsko.

V pohraničných oblastiach pri plánovaní **je potrebné rátať s množstvom špeciálnych okruhov otázok**, veď napokon na jednej strane sú väčšinou vzdialené od hospodárskych centier vlastnej krajiny a na strane druhej sa hranica prejavuje ako ostrá deliaca čiara, pozdĺž ktorej sa vytvorila široká škála rozdielov v histórii, v kultúre, v sociálnej sfére ba dokonca aj fyzické rozdiely.

Za všeobecné dedičstvá pohraničných oblastí je možno považovať nasledovné:

- obyvateľstvo žijúce v jednotlivých štátoch sú hranicami izolované a neparticipujú na niektorých rozhodnutiach
- ich obchodné centrá sú uzavreté v rámci vnútroštátneho územia
- sú na konci infraštruktúrnych sietí
- väčšinou sú chudobní z hľadiska prírodných zdrojov, najmä v periferiálnych pohraničných oblastiach;
- rozdiely v komunikácii, kultúrnej a sociálnej sfére pohraničných oblastí sťažujú obchodné kontakty.

Pohraničných oblastí sa dotýka **nielen fyzické odbúranie hraníc**, ale súčasne aj **sústavná liberalizácia výmeny tovaru**, postupné uvoľnenie prúdenia **služieb**, ako aj niekde voľné, inde ešte obmedzené **prúdenie výrobných faktorov**.

Pravidlá pohybu a prúdenia tovarov nemožno ovplyvňovať ani regionálne ani v mikroregiónoch, nakoľko tieto pravidlá sa definujú v rámci medzištátnych dohôd. Prístupové zmluvy nových členských štátov k Európskej únii mimo iné si vytýčila za cieľ aj postupnú liberalizáciu výmeny tovaru, čo znamená odbúranie colných bariér, kvót a kontingentov. Ak je voľné prúdenie výrobkov zabezpečené, kompetitívne a komparatívne konkurenčné výhody výrobkov vyprodukovaných na území jedného štátu objavujúcich sa na trhu druhého štátu sa stanú hybnou silou v zahraničnom obchode. Úplné odbúranie colných hraníc a vznik hospodárskej únie „dôsledkom zmenšenia vzdialeností“ vytvára nové výzvy a možnosti pre malé a stredné podnikateľské subjekty, čo predpokladá **oživenie vzájomnej výmeny tovaru**.

Malý pohraničný styk už v súčasnosti je charakterizovaný **na oboch stranách hranice intenzívnou výmenou tovaru**, čo v určitých prípadoch je v skutočnosti výhodné len vtedy, ak zahraničné nákupy sú spojené s využitím služieb, s rekreáciou, rodinnými návštevami alebo inými kultúrnymi prípadne voľnočasovými programami. Tento okruh otázok je tiež usmerňovaný medzištátnymi dohodami.

Pohraničných oblastí sa významne dotýkajú zaužívané podmienky peňažných, bankových, logistických a prepravných služieb. **Z hľadiska služieb kompetitívne výhody sú znateľné na maďarskej strane.** Význam nákupnej turistiky je v tom, že vytvára nadpriemerný dopyt tovaru v pohraničných regiónoch, ktorý vedie ku vzniku obchodných centier, tržníc, obchodných domov.

Prvým skúmaným prvkom prúdenia výrobných faktorov je **mobilita pracovných síl.** Výrobný potenciál daného teritória závisí od **produktivity, ktorú ovplyvňuje vzdelanostná úroveň a štruktúra pracovnej sily.** Prúdenie pracovných síl sa dotýka daného regiónu v dvoch rovinách:

- na jednej strane je to pohyb pracovnej sily v rámci vnútorného regiónu, čo vedie ku vzniku miestnych centier zamestnanosti,
- na strane druhej sa to prejavuje pohyb pracovnej sily medziregionálne.

V prvom prípade ide o tzv. „kyvadlové“ zamestnanie, avšak v druhom prípade už hovoríme o migrácii pracovnej sily, nakoľko sa k nej vo väčšine prípadov viaže aj presun bydliska v rámci regiónov.

Cezhraničná migrácia je obmedzená, okrem väzby k bydlisku, národnými rozdielmi vo sfére spoločenského života, v kultúre, medzištátnymi dohodami, ako aj vzájomným uznávaním vzdelania v profesiách.

V pohraničnom regióne rozdiely v odlišnosti úrovne životných nákladov a reálnych príjmov na oboch stranách hranice sú tiež zdrojom určitého napätia.

Súčasná legislatíva však už umožňuje **voľné prúdenie kapitálu.** Tok fyzického kapitálu (továrne, zariadenia, skladové zásoby) znamená zmenu sídla jednotlivých tovární, výrobných jednotiek z jedného teritória do druhého, kým za tok finančného kapitálu (akcie, dlhopisy, peniaze) považujeme rozšírenie produkcie.

Regióny majú možnosti a metódy ovplyvňovať a podporovať tok financií a kapitálu, z ktorých môžeme vyzdvihnúť tie, ktoré významne podporujú prílev zahraničného kapitálu:

- legislatíva usmerňovania makroekonomiky,
- kvalita infraštruktúry,
- všeobecné danosti priemyslu,
- podmienky konkurencie schopnosti
- účinnosť legislatívnej administratívy

Hospodárska a spoločenská úroveň daného regiónu ovplyvňuje štruktúru výrobnnej sféry v regióne. V rozvinutých regiónoch sa udomáčajú inovatívne odvetvia a priemysel s vysokým výskumným a vývojovým (V+V) potenciálom, kým v menej rozvinutých oblastiach je charakteristické udomácnenie sa výrobných odvetví náročných na kvantitu pracovnej sily a vyžadujúcich nižšie kapitálové investície. V súlade s tým je možné s opatrnosťou vyvodiť paralelu medzi regiónmi, medzi inovatívnou úrovňou priemyselných odvetví sídliačich v regiónoch a životným cyklom tovaru a výrobkov nimi produkovaných. **To znamená, že je nevyhnutné snažiť sa v rámci podporných aktivít získavania investorov o to, využívajúc všetky výhody pohraničia, aby udomáčajúce sa priemyselné odvetvia slúžili k technickému rozvoju a rozšíreniu inovácie v regióne.**

2. Rámce rozvojovej politiky

21. mája **1980** na **konferencii ministrov Rady Európy** podpísali rámcovú zmluvu o **decentralizácii cezhraničnej kooperácie**. V zmysle tejto dohody v daných krajinách miestna a regionálna samospráva je oprávnená samostatne nadviazať a formovať medzinárodné kontakty a tieto je potrebné považovať za prirodzené rozšírenie teritoriálnej politiky pre miestnu komunitu.

V júli **1998** započala činnosť **Obchodná kooperačná sieť** (Business Cooperation Network; BC-NET), vytvorená Európskym spoločenstvom. BC-NET je organizácia, ktorá má na celom teritóriu svojej pôsobnosti vytvorenú sieť poradcov, navzájom prepojených počítačovou sieťou a poskytuje rozsiahle informačné poradenstvo pre rozvoj malých podnikateľských subjektov v oblasti cezhraničnej kooperácie. Uzol v Maďarskej Republike BC-NET prevádzkuje ITD Hungary, na Slovensku Agentúra SARIO.

16. decembra **1991** **Európska únia** podpísala **Zmluvu o združení s Československom, Poľskom a Maďarskom** a 1. februára **1993** aj **s Rumunskom**. Z tohto regiónu s **Ukrajinou** v roku **1994** uzavrela EÚ **dohodu o obchode a kooperácii**, v ktorom deklarovala ochotu, že v roku 1998 započne rokovania o uzavretí dohody o voľnom výmene tovaru.

Po uzatvorení týchto zmlúv **skupina Visegrádu v r. 1992** (21. decembra) sa v Krakove dohodla o čiastočnej liberalizácii trhu (CEFTA). Týmto krokom sa trom z dotknutých krajín Karpatského Euroregiónu umožnilo započatie vytvárania priestoru pre voľné obchodovanie.

Na regionálnej úrovni to bolo posilnené v roku **1993** uzatvorením **Zmluvy Karpatských komôr**, (členmi sú: Rzeszów, Užhorod, Rijeka, L'vov, Oradea, Miskolc, Michalovce a Košice) a napokon vznikla aj **Maďarsko-Slovenská obchodná a platobná dohoda**.

V roku **1994** vzniklo **Karpatské združenie pre rozvoj pohraničnej hospodárskej kooperácie (KHGSZ)** s podporou PHARE a do dnešného dňa vykonáva činnosť

v rámci Karpatského euroregiónu so sídlom v sídlom v meste Sátoraljaújhely s cieľom, aby v oblasti slovensko-ukrajinsko-maďarského trojhroničia napomohla podnikateľskej kooperácii v trojhroničnej oblasti.

V roku **1995** z poverenia **Zemplínskej regionálnej nadácie pre rozvoj podnikateľstva** (ZRVA) bola vypracovaná štúdia o rozvoji trojhroničnej hospodárskej kooperácii a vytvorení podnikateľských zón.

Región Zemplína v MR - 2 štatistické samosprávne obvody 52 obecných samospráv a miest Sárospatak a Sátoraljaújhely – z iniciatívy ZRVA – prijali svoj hospodársky rozvojový program a pripravili podkladové návrhy na teritoriálne začlenenie vo februári **1997**. Materiál nesie názov „**Program hospodárskeho rozvoja Zemplínskej podnikateľskej zóny**“.

Na základe tohto vyčlenenia oblasti a programového návrhu Rada pre regionálny rozvoj župy Borsod-Abaúj-Zemplén na základe vládneho **nariadenia č. 53/1998 (27. III.)** vyznačilo za **Podnikateľskú zónu** toto územie. Bol to veľmi významný krok, ako z hľadiska hospodárskeho rozvoja, tak aj z hľadiska pohraničných hospodárskych kontaktov, veď pojem Podnikateľská zóna dnes v MR predstavuje kategóriu ktorá očakáva potencionálnych investorov a podnikateľov s najvýhodnejšími formami ich podpory.

V zmysle **Nariadenia Ministerstva regionálneho rozvoja MR č. 18/1998 (25.VI.) - príloha č. 2** v rámci implementácie hospodárskeho rozvojového programu došlo po analýzach, po strategickom a operatívnom programovaní za účasti lokálnych aktérov a ZRVA na základe rozhodnutia Rady pre regionálny rozvoj župy Borsod-Abaúj-Zemplén v roku 2000 k vypracovaniu **Regionálneho rozvojového programu Zemplínskej podnikateľskej zóny (ZPZ)**, ktorý je založený mimo iné aj na využívaní výhod vyplývajúcich z trojhroničnej lokalizácie.

Spomínaný program ZPZ úzko nadväzuje na regionálnu koncepciu rozvoja župy Borsod-Abaúj-Zemplén, ktorá v roku 1999 deklarovala ako jeden z hlavných smerov rozvoja využívanie pohraničných stykov a kooperácie.

Idea spoločného trhu kladie veľký doraz na rozvoj kontaktov cez hranice, nakoľko multinárodnostné zmiešané obyvateľstvo, ktoré disponuje s príbuznými krajinnými črtami, vlastnými zdrojmi, historickými, kultúrnymi resp. hospodárskymi tradíciami, predstavuje potenciál spoločného využitia ako preferovanej politiky Spoločenstva. Rozvoj regionalizmu v určitých rámcoch iniciovala aj sama EÚ v rámci svojich programov INTERREG a tzv. RECITÉ (Európa regiónov a miest).

Strategické princípy viažuce sa k regionalizmu:

- **Princíp subsidiarity:** rozhodnutia sa majú rodiť na úrovni vynorenia problému, centrálna vláda iba poskytuje podporu pri rozhodovaní.
- **Princíp partnerstva:** rozhodnutia sa majú prijímať na báze čo najširšieho možného konsenzu, verejná správa je iba účastníkom procesu.
- **Princíp programovania:** namiesto jednotlivých investičných projektov je potrebné financovať rozvojové programy, ktoré – po analýze uskutočniteľnosti – definujú ciele, stratégiu, organizáciu a zdroje.
- **Princíp additionality:** financovanie obvyčajne sa nerealizuje zo štátnych prostriedkov – štát iba dopĺňa zdroje realizácie.
- **Princíp koncentrácie:** koncentrácia prostriedkov na územia a činnosti, ktoré sľubujú najlepšie výsledky.

Princípy kooperačnej zóny:

- **Princíp rovnocennosti,** t.j. v rámci kooperácie pohraničných oblastí troch susedných krajín je potrebné smerovať k dokonalému vyrovňavaniu, snahy upírať na rovnocennosť – ani jedna strana nemôže vynútiť svoju vôľu voči druhému bez jeho súhlasu.

- **Princíp vzájomných výhod:** je potrebné vytyčovať také rozvojové a kooperačné programy, ktoré priaznivo vplývajú na prosperitu všetkých troch teritórií.
- **Princíp koordinácie:** rozvojové programy sa vypracúvajú a realizujú koordinovane.
- **Priorita záujmov hospodárskeho rozvoja:** obmedzené prístupné silové zdroje je potrebné využívať k tvorbe výhodných podmienok pre hospodársky rozvoj.
- **Princíp výrobnobchodnej integrácie:** v kooperácii troch teritórií sa musí stať každodennou praxou, spolupráca činiteľov hospodárskeho rozvoja a ich iniciatívy majú preferenciu.
- **Princíp mierového spolunažívania:** susedské národy vzájomne dokážu svoju dobrú vôľu – národnosti majú byť užitočnými súčasťami štátotvorných národov.

3. Predstavenie cieľov

Strategické ciele rozvoja pohraničnej hospodárskej kooperácie sú nasledovné:

- posilňovanie hospodárskej bázy kooperácie, rast bázy konkurencie schopných výrobkov (rozvoj podnikateľskej infraštruktúry),
- koordinované vylepšovanie fyzických predpokladov hospodárskej kooperácie,
- skvalitňovanie schopnosti prilákať kapitál zo strany kooperujúcich pohraničných regiónov
- rozvoj pohraničnej kooperácie z hľadiska informatiky a marketingu

na tejto báze posilovať hospodársko-spoločenskú kohéziu teritória, napomáhať k zlepšovaniu kvality života a procesu tvorby občianskej spoločnosti.

Je potrebné zdôrazniť dôležitosť toho, že pri realizácii týchto cieľov môžu mať prioritu iba také projekty a investície, ako aj podpory zo strany podporných subjektov, ktoré sú v súlade s legislatívou EÚ ako z hľadiska zabezpečenia potrebnej kvality, tak aj z hľadiska ochrany životného prostredia. Osobitne treba vyzdvihnúť nevyhnutnosť konkurencieschopnosť výrobkov a služieb nielen v oblasti pohraničnej kooperácie, ale aj na trhoch Európskej únie. Je to dôležitá skutočnosť, nakoľko cieľom rozvojového programu nemôže byť prežitie, ale rozvoj, ktorý je hybnou silou procesu.

Medzi konkrétne rozvojové priority, viažuce sa bezprostredne na strategické ciele patrí **rozvoj malých a stredných podnikateľských subjektov**, bez ktorých je nepredstaviteľný kvantitatívny rozvoj konkurencie schopnej základne výrobkov a služieb. Z hľadiska **konkurencie schopnosti** vytýčeným cieľom je **posilnenie inovačnej schopnosti podnikateľských subjektov**, ako aj **napomáhanie k tomu, aby sa produkty a služby mohli dostať na trh**.

Je všeobecne známou skutočnosťou, že najdôležitejším krokom už v prvej fáze rozvojových kooperačných činností zabezpečenie **podmienok priechodnosti hraníc**

a jej potrebnej infraštruktúry. To sa objavuje ako základný cieľ, veď je predpokladom pre rozvoj logistickej činnosti a pohyb tovaru.

V medzinárodnom obchodnom styku pri rozvinutej logistickej činnosti je veľmi dôležitá aj realizácia takej výmeny tovaru medzi krajinami, ktorá šetrí devízy a predpokladá posilnenie obchodno-peňažnej kooperácie.

Najdôležitejším cieľom slovensko-maďarskej Zemplínskej pohraničnej kooperácie je posilnenie schopnosti získania kapitálu, ktorého významným prostriedkom je **tvorba podnikateľských zón**. Priemyselné parky fungujúce vo vnútri týchto zón, alebo logistické centrá vytvorené na rozvoj priemyslu a obchodu v pohraničných oblastiach, ako aj podnikateľské inkubátory významne podporujú exportnú schopnosť teritória, prispievajú k transferu realizácie medzinárodného kapitálu a technológií, a tiež bezprostredne ovplyvňujú zníženie regionálnej nezamestnanosti, zvýšenie životnej úrovne a revitalizáciu depresívnych, zaostalých mikroregiónov.

K rozvoju je neodmysliteľná tvorba **regionálnej podnikateľskej informačnej databázy**, cieľom ktorej je operatívna evidencia podnikateľských subjektov regiónu, spracovanie, dostupnosť a účinná využiteľnosť získaných informácií. K realizácii cieľa v rámci kooperačných činností je nevyhnutné uskutočniť rozvoj formy a spôsobu výmeny informácií a regionálneho marketingu.

Z obchodnej analýzy pohraničných regiónov je možno konštatovať, že v zahraničnom obchode všetkých troch krajín možno vykázať osobitosti tovarovej výmeny zo susedmi, ktoré vychádzajú z ich komplementárnej charakteristiky, súčasnej ekonomickej situácie, priemyselno-agrárnej štruktúry. Regionálne hospodárke a štatistické údaje kooperácie pohraničných teritórií už aj dnes vykazujú intenzívnejšiu spoluprácu, ako makroekonomické výsledky, teda už existujú základy pre rozvoj ešte užšej a stmelenej kooperácie.

4. Odporúčané opatrenia

Za účelom dosiahnutia deklarovaných osobitných cieľov sa sformulovali nasledovné opatrenia:

4/1. Rozvoj cezhraničných hospodárskych kontaktov

4/1.1 Posilnenie organizačných centier pohraničnej kooperácie

Cieľom tohto opatrenia je rozvoj a posilnenie organizačných rámcov a inštitucionálneho pozadia (Združenie pre rozvoj podnikania v Karpatskom Euroregióne, Zemplínsky euroregión), ako aj preskúmanie, prehodnotenie a aktualizácia na programovacej úrovni (Program trojhrianičného rozvoja hospodárstva).

4/1.2 Ďalší rozvoj pohraničnej podnikateľskej kooperácie

Cieľom je zabezpečenie rozvoja a realizácie interregionálnych hospodársko-rozvojových a vzdelávacích centier a podnikateľských inkubátorov (ZRVA Sátoraljaújhely, RRA Kráľovský Chlmec, VK Užhorod), rozvoj a rozšírenie už jestvujúcich programov vzdelávania na stredoškolskej a vysokoškolskej úrovni (univerzitné, stredoškolské, vzdelávanie dospelých, podnikateľov.).

4/1.3 Započatie marketingovej činnosti pohraničných regiónov

V rámci opatrenia sa uskutočňuje koordinovaná, navzájom sa posilujúca regionálna marketingová činnosť (iniciovanie investovania, cudzinecký ruch) a s čím sa zlepšuje pozícia oblasti v súťaži o investorov.

4.2. Realizácia rozvoja v oblasti infraštruktúry a ochrany životného prostredia

4/2.1 Vylepšenie priechodnosti hraníc

Cieľom je rozvoj hraničných priechodov až po zánik hraníc v rámci EÚ, vytvorenie fyzických predpokladov (cesty, železnica, vodná a letecká doprava).

4/2.2 Rozvoj cezhraničnej kooperácie v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia a ochrany prírody

Ochranárske úlohy v teritóriách presahujúcich hranice (Medzihorie, Medzibodrožie) sa dajú uskutočniť účinne iba v rámci kooperácie. Opatrenia na spoločný rozvoj chránených častí krajiny a chránených území (Zemplínska chránená krajinná oblasť), spoločný postup proti ekologickým problémom, ochrana proti povodňam a vnútorným vodám (Tisa, Bodrog) majú za cieľ zvýšenie ich stupňa.

4/3 Rozvoj kultúrnych a výmenných aktivít medzi pohraničnými osídleniami

4/3.1 Stupňovanie kooperácie medzi osídleniami

Cieľom je zvýšenie organizačnej úrovne, rozvoj už jestvujúcich kooperačných, bratských a družobných kontaktov miest, obcí, ich združení, ako aj posilnenie spoločných rozvojových programov (Natur Park Veľký Milič).

5. Ukazovatele monitoringu

Output indikátory

- Hodnota získanej a zabezpečenej podpory na pohraničnú kooperáciu
- Počet programov a rozvojových iniciatív v rámci pohraničnej kooperácie
- Počet vzniknutých a funkčných podnikateľských kooperácií v pohraničnom regióne,
- Suma EÚ zdrojov, ktoré prichádzajú do regiónu,
- Počet vzniknutých/udržaných pracovných miest v pohraničnom regióne
- Objem investovaného kapitálu v pohraničnom regióne

Indikátory úspešnosti:

- Zmeny počtu interregionálnych programov,
- Rast počtu účastníckych organizácií v cezhraničných programoch,
- Zmeny v úrovni investícií v pohraničnom regióne,
- Počet programov, ich rozvoj, hodnota - vzniknutých v rámci pohraničnej kooperácie
- Publicita programov pohraničného regiónu (Euroregión)

Indikátory účinnosti:

- Vývoj GDP pohraničného teritória,

- Vývoj GDP malého pohraničného regiónu v pomere s GDP materskej krajiny,
- Tvorba tovarovej výmeny v pohraničnom regióne (prihraničný export),
- Cudzinecký ruch v rámci pohraničného teritória,
- Rast indikátorov medzinárodného cudzineckého ruchu v kooperujúcich pohraničných regiónoch,
- Obmeny mobility pracovnej sily v pohraničnom regióne,
- Rast príjmových ukazovateľov v pohraničnom regióne.

Kooperujúce organizácie

K realizácii rozvoja programovej časti pohraničných stykov na základe medzinárodných a miestnych skúseností, ako aj využitia zlúčených zdrojov je potrebné konštatovať, že vyžaduje účasť viacerých subjektov, aby sa dala charakterizovať úspešnosť.

Definovanie organizácií zodpovedných za realizáciu rozvojových priorít

- Vláda (kompetentné ministerstvá), ako aj vlády a kompetentné ministerstvá dotknutých kooperujúcich krajín,
- Rady malých regiónoch pre regionálny rozvoj a ich pracovné skupiny

Vytýčenie okruhu účastníkov

- Regionálne a župné rady a agentúry teritoriálneho rozvoja,
- Úrad pre zahraničných Maďarov (HTMH),

- ITD Hungary, SARIO (investičné a obchodno-rozvojové verejnoprospešné združenie a agentúry),
- Verejné združenie Karpatského Euroregiónu,
- Verejná nadácia „Új Kézfogás“,
- Združenia miest a obcí (vo všetkých kooperujúcich krajinách),
- Karpatské združenie pre rozvoj pohraničnej hospodárskej kooperácie,
- Zemplínska nadácia pre regionálny rozvoj podnikania (ZRVA),
- Regionálne jednotky hospodárskych komôr v každej zúčastnenej krajine,
- Odborné a reprezentačné organizácie dotknutých malých regiónov Karpatského Euroregiónu,
- Pohraničné občianske združenia (vo všetkých kooperujúcich krajinách)

Uskutočňujúci:

- Domáce a zahraničné združené podnikateľské subjekty, podnikateľské kooperačné združenia,
- Dotknuté pohraničné samosprávy,
- Zemplínska nadácia pre regionálny rozvoj podnikania,
- Regionálna rozvojová agentúra Kráľovský Chlmec (Slovensko)
- Regionálna rozvojová agentúra Humenné

- Kancelária Tourinform a Zemplínske združenie pre cudzinecký ruch v Sátoraljaújhelyi,

- Výchovno-vzdelávacie inštitúcie

- Pohraničné miestne a regionálne združenia, spolky,

Možné zdroje potrebné k rozvoju

Medzinárodné zdroje

- predvstupové finančné prostriedky (PHARE CBC, ISPA, SAPARD),

- Štrukturálne fondy (ERDF, ESF).

- Kohézny fond,

- Spoločenské iniciatívy (INTERREG),

- Spoločenské programy (Culture 2000, Youth 2000-2006),

- Eu-zdroje, sprostredkované kompetentnými ministerstvami dotknutých krajín,

- Programy Medzinárodnej nadácie Visegrád (Koopérácia V4),

- Medzinárodné peňažné inštitúcie,

- Podporný fond Karpatského euroregiónu,

- Medzinárodné nadácie

Štátne zdroje

- Grantové štátne rozpočtové zdroje (ministerstiev),

- Programy a nadačné zdroje na podporu zahraničných Maďarov,
- Podpora Úradu pre zahraničných Maďarov,
- Podporné programy Corvinus a.s.,
- Programy nadácie „Nové podanie rúk“ (Új Kézfogás),
- Štruktúra nadácie „Illyés“,
- Verejná nadácia „Apácai“,
- Podporný rámec Rady regionálneho rozvoja Severného Maďarska (NORDA),
- Decentralizovaný podporný rámec župnej rady regionálneho rozvoja župy B.-A.-Z.,
- Úverové podporné štruktúry,

Miestne zdroje

- Vlastné silové zdroje samospráv a úvery,
- Vlastné zdroje regionálnych rozvojových združení a úvery,
- Vlastné zdroje podnikateľov a úvery,
- Vlastné zdroje neziskových organizácií a grantové zisky,
- Rizikový kapitál a úverové možnosti,
- Komorové úvery, podpory.

SWOT analýza Trojhroničia, v rámci Euroregiónu Zemplín

V priebehu SWOT analýzy sme skúmali silné stránky (strengths), slabé stránky (weaknesses), možnosti (opportunities) a ohrozenia (threats) spolupráce na základe nižšie uvedených súvislostí:

- Hospodárska spolupráca spomínaného regiónu
- Zosúladený rozvoj spomínaného regiónu
- Vytvorenie podnikateľských zón na území troch susediacich pohraničných oblastí
- Situácia zosúladeného regionálneho rozvoja v oblasti podporných mechanizmov a lobingu, koordinovaná KHGSZ – Kárpátok Hármashatármenti Gazdaságfejlesztési Szövetség - Zväzu trojhroničnej hospodárskej spolupráce Karpaty.
- Zosúladený rozvoj cestnej, železničnej a vodnej infraštruktúry

Výsledky analýzy môžeme zhrnúť nasledovne:

Silné stránky:

- Uzavretie medzištátnych dohôd, činnosť dohody CEFTA.
- Z geopolitického hľadiska priaznivá poloha, región sa nachádza v centre troch trojhroničí.
- Región sa nachádza v prieniku Severo-Južnej, respektíve Západo-Východnej premávky.
- Výhodná doprava, tranzitné danosti smerom do SNŠ (oblasti širokorozchodných – úzkorozchodných prekládok: Záhony, Čierna nad Tisou).

- Historickým vývojom daná železničná sieť, spolupráca v železničnej doprave.
- Nedotknuté prírodné zdroje, prostredie (lesy, hory).
- Región disponuje s dvoma medzinárodnými letiskami (Košice, Užhorod).
- Urodné poľnohospodárske oblasti.
- Medzinárodné energetické tranzitné systémy (zemný plyn, ropa, elektrická energia) sa tiahnu cez región, preto energetické nosiče sú ľahko dostupné.
- Dobrá situácia v súvislosti telekomunikačnej a plynárenskej infraštruktúry.
- Najnižší priesmyk Karpát (Duklianský priesmyk) sa nachádza v blízkosti regiónu.
- Fungujúce programy PHARE-CBC, INTERREG a iné podporné programy na území regiónu trojhoričia.
- Nádejné výsledky rozbehutej hospodárskej spolupráce v regióne.
- Etnicky zmiešané obyvateľstvo, viacjazyčnosť.
- Voľne dostupná pracovná sila, za relatívne nízku cenu práce.
- Činnosť regionálnych organizácií pre rozvoj podnikania.
- Usilovnosť, pracovná výdrž a snaha tu žijúcich ľudí.
- Historické tradície spolupráce.
- Narastajúce skúsenosti samospráv a civilných organizácií v oblasti hospodárskej spolupráce.
- Činnosť vzdelávacích a rekvalifikačných systémov.
- Činnosť Zväzu trojhoričnej hospodárskej spolupráce Karpaty – Kárpátok Hármashatármenti Gazdaságfejlesztési Szövetség (KHGSZ).

Slabé stránky:

- Nedostatok podnikateľského kapitálu.
- Nízky podiel medzinárodného kapitálu v regióne.
- Veľká vzdialenosť od hlavných miest krajín, periférna poloha.
- Upadok priemyselnej a poľnohospodárskej výroby.
- Znečistenie životného prostredia v niektorých oblastiach.
- Ťažká dostupnosť prítiažlivých lokalít, nerozvinuté obchodné-finančné infraštruktúrne vzťahy a služby.
- Nedostatok moderných hraničných prechodov.
- Nízka miera priemyselnej činnosti a zahraničného obchodu.
- Slabá úroveň uskutočnených rozvojových aktivít.
- Nevykonaná modernizácia železničnej a cestnej siete, nedostatok inovácií..
- Slovensko a Maďarsko nemajú uzavretú dohodu o voľnom obchodovaní s Ukrajinou.
- Existujúce rozdiely v právnych systémoch krajín.
- Divergencia hospodárskych systémov.
- Nedostatok obchodno-technickej a marketingovej praxe.
- Absencia dialnice.
- Nepostačujúca úroveň prezentácie regiónov v zahraničí.
- Dostupné zahraničné zdroje sú málo známe.

Možnosť:

- Členstvo v Európskej únii, respektíve dovedy účasť v regionálnych programoch PHARE, CBC, INTERREG.

- Ustredná logistická rola v medzinárodnom obchode – napojenie sa na globálnu infraštruktúru.
- Uvedomiť si potrebu rovnocennej a racionálnej kooperácie.
- Vďaka výsledkom spolupráce región sa môže stať príťažlivejším pre zahraničný kapitál.
- Uspokojenie dopytu susediacich krajín cez zónu spolupráce v oblastiach hospodárstva, zdravotníctva a iných služieb.
- Možnosť získavania rozvojových zdrojov z vládnych fondov.
- Zosúladený, kompatibilný rozvoj regiónu v trojhraničí.
- Rozšírenie priechodnosti hraníc modernizáciou a rozvíjaním už existujúcich hraničných prechodov je možné dosiahnuť zlepšenie úrovne služieb.
- Využitie prírodných zdrojov.
- Zúžitkovanie prírodnej, hospodárskej komplementarity troch regiónov..
- Kooperácia v oblasti poľnohospodárstva a potravinárskeho priemyslu.
- Využitie skúseností z programu EU INTERREG.
- Činnosť a kooperácia regionálnych rozvojových agentúr.
- Budovanie diaľnic môže napomôcť prepojeniu regiónov cestnými komunikáciami.
- Potreba podnikania.
- Prilákatie ľudí pochádzajúcich z regiónu (USA, Kanada, iné), podpora ich investičných snáh.
- Využitie existujúcich vzťahov samospráv, organizácií rozvoja hospodárstva a podnikania s rozvinutými krajinami.
- Zlepšenie prechodnosti hraníc pre cestovný ruch.

- Využitie doteraz nevyužívaných priemyselných, logistických objektov a areálov.
- Zabezpečenie splavnosti riek Bodrog a Tisa pre vodnú dopravu.

Ohrozenia:

- Predĺženie európskeho integračného procesu v prípade Ukrajiny.
- Nedostatky v národných hospodárstvách zvyšujú zaostalosť spolupracujúcich regiónov.
- Nedostupnosť vzájomných trhov.
- Nacionalistické prejavy, zosilnenie neopodstatnených obáv.
- Zmeny v politickom smerovaní, dialógu.
- Zaostávanie uskutočnenia rozvojových snažení.
- Regionálne rozvojové aktivity sa vykonávajú izolovane bez súladu.
- Politickí, samosprávní reprezentanti regiónov operujú s individuálnymi riešeniami, nesnažia sa o spoluprácu, alebo rivalizujú.
- Eskalácia hospodárskej kriminality v regióne.
- Rozdielnosť obchodnej, podnikateľskej mentality.
- Odst'ahovanie kvalifikovanej pracovnej sily.
- Demoralizácia, strata nádeje značnej časti nezamestnaných.
- Bezvýslednosť lobingu.
- Spolupráca sa neuskutočňuje z dôvodu stretu osobných záujmov zúčastnených .

Na základe analýzy prostredia a SWOT analýzy sa vrysovalo stanovisko, ako aj podľa ďalších konzultácií a rozborov sa vytvoril názor, že stratégie a konkrétne ciele hospodárskej spolupráce v trojhračnej zóne sa musia zakladať na čím širšom využívaní silných stránok a možností regiónu.

Na základe výsledkov rozborov sme dospeli k záveru, že existuje rad takých strategických zámerov, ktoré prekticky v každom z troch pohračných – výrazne však v Slovensko – Maďarskej relácii – regiónov sú viac–menej totožné. Sú to tie dlhodobé ciele, chápané v širšom význame, v rámci ktorých sú reálne definovateľné krátkodobé a strednodobé dosiahnuteľné, špecifické ciele.